

Petra ŠORFOVÁ, Příbram a každodenní život jejích obyvatel v letech okupačních 1939-1945. Diplomová práce PF JU, České Budějovice 2011, 197 s., včetně 22 obrazových příloh na s. 188-197.

Posudek vedoucího diplomové práce:

Diplomantka Petra Šorfová v Úvodu své rozsáhlé diplomové práce výstižně napsala: „*Tématem předkládané diplomové práce je postihnutí události 2. světové války a osvobození středočeského města Příbram. Téma 2. světové války bylo a je velmi aktuální, protože se jedná o období, které změnilo tvář celého světa. Léta 1939 – 1945 patří v téměř celém světě k nejdramatičtějším a zároveň i nejtragičtějším epochám historie. Můj zájem se proto ubíral k tomu zjistit, jak události těchto šesti let 1. poloviny 20. století postihly male městečko nedaleko od Prahy – Příbram, jehož obyvatele, stejně jako valná část Republiky československé, se po dvaceti letech svobody ocitli znova „pod ochranou“ jiného státu, v tomto případě Velkoněmecké říše v čele s Adolfem Hitlerem.*“ (s. 8).

Autorka v *Úvodu* (s. 8-12) přehledně, leč výstižně, provedla analýzu použitých písemných pramenů uložených ve Státním okresním archivu Příbram, dostupné literatury a svědectví dobových pamětníků, kteří válku prožívali jako děti ve věku od 10 do 16 let. Upozorňuje, že úkolem této diplomové práce bylo zachytit události let 1939 – 1945, které se odehrály nejen na území celého Protektorátu Čechy a Morava, ale měly své specifické dopady i na středočeské město Příbram. Ve své práci se zaměřila zejména na dopady války na životy obyčejných lidí v jejich každodenním běžném životě, lidí, kteří tak prožívali nejen mnohé životní tragédie, ale i osudová setkání, která je ovlivnila někdy i na celý jejich další život.

Diplomantka logicky rozdělila celou svou práci na sedm základních kapitol. První kapitola: *Město Příbram* (s. 13-52) je rozdělena na čtyři podkapitoly: 1.1. *Poznání města Příbram* (s. 13-15); 1. 2. *Historie Příbrami* (s. 15-42); 1.3. *Svatá Hora* (s. 43-47); 1.4. *Březové Hory* (s. 47- 52) a sleduje výstižně podanou dlouhou a významnou historii města od pravěku až po naši současnost (zejména pak její slavnou hornickou minulost), včetně jejích již dvou nedílných částí, kterými jsou Svata Hora a Březové Hory.

Druhá kapitola: *Příbram na počátku války* (s. 53-83) má tři podkapitoly: 2.1. *Válečné přípravy* (s. 53- 57); 2.2. *Vyhlášení Protektorátu Čechy a Morava* (s. 58-64); 2.3. *Počátek války* (s. 64-66) přibližuje situaci krátce před vypuknutím války i vyrovnání se zdejšího obyvatelstva s vyhlášením Protektorátu Čechy a Morava 16.3.1939.

Třetí kapitola: *Dopady války na vysoké školy* (s. 67-83) je rozdělena do čtyř podkapitol: 3.1. *Vysoká škola báňská (VŠB)*, (s. 67-71); 3.2. „*Zvláštní akce 17. listopad 1939*“ (s. 71-74); 3.3. *Osudy příbramských studentů Vysoké školy báňské* (s. 74-79); 3.4. *Osudy VŠB v Příbrami* (s. 79-83) se věnuje dějinám Vysoké školy báňské, která se ve městě nacházela téměř sto let. Vysoká škola báňská byla, stejně jako všechny ostatní české vysoké školy v Protektorátu, postihnuta rozhodnutím o svém nejdříve dočasném uzavření a několik jejich studentů byla následně zatčeno a deportováno do koncentračního tábora Sachsenhausen.

Kapitola čtvrtá: *Židovská a romská otázka* (s. 84-102) se člení na tři podkapitoly: 4.1. *Žide v Protektorátu* (s. 84-91); 4.2. *Osudy židovského obyvatelstva v Příbrami* (s. 91-98); 4.3. *Osudy Romů v Příbrami* (s. 98-102) usiluje o zachycení postupu nacistické mašinérie proti tzv. méněcennému neárijskému obyvatelstvu na území Protektorátu Čechy a Morava.

Pátá kapitola: *Život v „městečku na dlani“* (s. 103-123) se dělí na čtyři podkapitoly: 5.1. *Spolky a jejich vliv na společenský život* (s. 103-108); 5.2. *Divadlo a film* (s. 109-115); 5.3. *Život ve městě* (s. 115-120); 5.4. *Náboženské poutě na Svatou Horu* (s. 120-123) se autorka poctivě snažila zachytit atmosféru každodenního života během války (a to především a převážně očima tehdejších dětí), ovšem zaměřila se i na místní kulturní život, který byl ovšem dětským zrakům značně vzdálený.

Šestá kapitola: *Příbram během Heydrichiády* (s. 124-144) má šest podkapitol: 6.1. *Heydrichiáda* (s. 124-126); 6.2. *Atentát* (s. 126-130); 6.3. *Heydrichiáda na Příbramsku* (s. 130-135); 6.4. *Události na příbramském gymnáziu v letech 1941 – 1942* (s. 135-140); 6.5. *PhDr. Josef Lukeš* (s. 140-142); 6.6. *Antonín a Vojtěch Stočesovi* (s. 142-144) je zaměřena na období největšího teroru po atentátu na zastupujícího říšského protektora, generála SS a policie Reinharda Heydricha, kterého nebylo ušetřeno ani příbramské obyvatelstvo.

Sedmá kapitola: *Boj proti okupantům a jejich porážka* (s. 145-173) obsahuje sedm podkapitol: 7.1. *Odboj* (s. 145-148); 7.2. *Příbramští občané jako účastníci zahraničního odboje* (s. 148-157); 7.3. *Domácí odboj* (s. 157-163); 7.4. *Partyzánské hnutí* (s. 163-165); 7.5. *Konec války v Příbrami* (s. 165-169); 7.6. *Poslední výstřely 2. světové války ve střední Evropě* (s. 169-172); 7.7. *Návrat k normálnímu životu* (s. 172-173) zachycuje boj českého obyvatelstva za obnovu samostatného československého státu, do kterého se ve velké míře zapojili i občané města Příbram a jeho okolí, současně je zachycen i poslední boj ve střední Evropě, který se odehrál nedaleko města Příbram, u Milína a u osady Slivice.

V části *Závěr* (s. 174-176) autorka provádí stručnou rekapitulaci závěrů své diplomové práce. Mimo jiné zde uvádí: „*Věřím, že tato diplomová práce přinese několik nových pohledů na téma 2. světové války na Příbramsku a že potěší ty, kteří se touto problematikou zabývají. Cílem předkládané práce bylo co možná nejdůkladněji zaznamenat válečné události v tomto kraji. Postupným zpracováním informací o svém rodném městě jsem získala velkou řadu nových poznatků a při procházce městem už neuvidím pouze domy a ulice, ale uvidím zde i události, které toto místo prožilo, a které pamatuje. Pevně doufám, že mi tato práce umožní i lepší předávání informací budoucí generaci, která zatím bohužel zájem o svůj rodný kraj neprojevuje.*“ (s. 175). S tímto bohužel záměrem je nutno jistě souhlasit a jeho autorku za něj pochválit!

Diplomantka pak také správně napsala tyto následující řádky: „*Záměrně jsem se nezabývala historií velkých dějin 2. světové války v podobě bitev, i když pro dokreslení osudu Příbramáků bojujících v zahraničí jsem některé musela více prostudovat a popsat. Tyto velké dějiny války samozřejmě ovlivnily každodenní život lidí, v případě této práce hlavně děti, v Protektorátu, i když sami nebyli jejími aktivními účastníky. Přesto jsou však v mých očích hrdinové. I když nevyhrávali žádné bitvy, podařilo se jim prožít plnohodnotné dětství a předat*

své zkušenosti a vzpomínky nám všem, kteří jsme válku neprožili, a doufám, že ani nikdy neprožijeme. I proto je třeba tuto epochu světových dějin neustále připomínat a snažit se, aby na ni nebylo nikdy zapomenuto.“ (s. 175).

Následuje Seznam zkratek (s. 177-179), podrobný Seznam pramenů a literatury (s. 179-187), včetně internetových zdrojů. Celou práci ukončuje Seznam příloh (s. 188-197).

Předpokládaným cílem celé diplomové práce bylo, z pohledu zadání a celkové její interpretace, a to jak z pohledu vedoucího práce, tak i autorky samé, co možná nejdůkladněji, nejpřesněji a nejpřehledněji zachytit průběh událostí a jejich rekonstrukci (také za pomoci vzpomínek pamětníků, tedy lidí – tehdy dětí - žijících v Protektorátu Čechy a Morava) v Příbrami za druhé světové války. Autorka byla vedena velkou snahou včlenit jak události let 1938-1945, tak i událostí na samém konci druhé světové války (květen 1945) v Příbrami a v okolních obcích a všechno poté řádně zařadit do kontextu průběhu válečných dějin, na jejichž pozadí se veškeré dění v regionu Příbramska odehrávalo. Proto se také autorka snažila zařadit vyprávění pamětníků, aby se v DP nevytratil důležitý „lidský faktor“ a bylo přitom možno co nejlépe vykreslit atmosféru tehdejší mimořádně doby. Bohužel, na mnohem podrobnější a výstižnější vyhodnocení těchto zajímavých rozhovorů, s potřebným využitím poznatků kulturní antropologie, již nebylo dostatek času!

Přesto oceňuji zejména počáteční zodpovědný přístup diplomantky v průběhu sepisování její práci a pravidelné konzultace. Ovšem při její konečné redakci se plně projevil, bohužel značně negativně, nedostatek času potřebného na zcela bezchybnou finální podobu celé práce, tedy na tzv. „vychytání“ všech chyb, překlepů a jiných nedostatků. To vše se pak projevuje i tím, že v soupise literatury není nakonec zařazena práce věnovaná problematice orální historie od Miroslava Vaňka a kol. z Centra orální historie Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR Praha.

Předložená DP Petry Šorfové je svědectvím o tom, že se autorka sice nakonec nevyvarovala některých chyb, když neuvedla a vynechala některé publikace (viz výše). Také se jí nepodařilo plně „odstranit“ tzv. popisnost některých částí práce (a nezůstávat také, více než je třeba, v „zajetí“ použité literatury či pramenů), i když pro pochopení historické kontinuity je toto vše zase nezbytné. Právě pro její celkový snaživý přístup a také pro nezpochybnitelné hodnoty pracně získané při práci u výpovědí pamětníků a pamětnic, přes některé formální dílčí nedostatky vzniklé snad přílišným spěchem při její finalizaci, předloženou diplomovou práci - proto **doporučuji k obhajobě a hodnotím ji ještě stupněm velmi dobře.**

České Budějovice 12. května 2011

PhDr. et PaedDr. Jiří Dvořák, Ph.D.